

**SZKOLNY ZESTAW TEMATÓW
MATURALNYCH Z JĘZYKA
POLSKIEGO**

MATURA USTNA

LITERATURA

1. Portret polskiej rodziny w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
2. Symboliczna wymowa tytułów prozy Stefana Żeromskiego. Przedstaw problem, wykorzystując odpowiednie utwory.
3. Inteligent samotny i heroiczny w literaturze XX w. Omów problem, odwołując się do wybranych dzieł literackich.
4. Literacki flirt z antykiem w literaturze różnych epok. Omów zagadnienie, wykorzystując odpowiednie przykłady.
5. Fantastyka i ludowość w literaturze różnych epok. Zanalizuj temat, odwołując się do wybranych utworów.
6. „Femme fatale” w literaturze XX w. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów.
7. Artysta wolny czy spętany- różne oblicza twórcy w literaturze Młodej Polski. Przedstaw kreacje artysty, odwołując się do wybranych przykładów.
8. Legendy i mity narodowe w literaturze młodopolskiej. Omów zagadnienie, wskazując odpowiednie przykłady.
9. Wyobrażenie o winie i karze w utworach różnych epok. Zanalizuj temat, odwołując się do wybranych utworów.
10. Człowiek i władza jako ważny temat literatury XX w. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworów.
11. Literatura jako recepta na życie godziwe. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
12. Literackie wizje płonącego getta. Omów, odwołując się do wybranych, tekstów.
13. Motyw pokoleniowej autobiografii w liryce o latach wojny i okupacji. Omów na wybranych przykładach.
14. Mechanizmy i skutki totalitaryzmu brunatnego i czerwonego. Ustosunkuj się do problemu w oparciu o wybrane utwory literackie.
15. Satyryczny obraz dworu ziemiańskiego w literaturze XX w. Omów problem, odwołując się do odpowiednich tekstów literackich.
16. Nowe elementy w teorii i praktyce poetów XX w. Omów na wybranych przykładach.
17. Wyraz obywatelskiej powinności w literaturze staropolskiej. Omów problem na wybranych przykładach.
18. Mity i motywy antyczne w poezji współczesnej. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych dzieł literackich.
19. Antyczny wzorzec bajki a jej kontynuacja w polskiej tradycji literackiej. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
20. Pan Cogito a bohaterowie „Dżumy” A. Camusa i „Wieży” G. Herlinga-Gruzińskiego. Dokonaj porównania postaw bohaterów i wyznawanych przez nich wartości.
21. Buntownicy i konformiści. Zaprezentuj wybranych bohaterów literackich i oceń ich postawy.
22. Bunt przeciw normom tworzenia- przedstaw motyw konfliktu pokoleń literackich na podstawie tekstów wybranych epok.
23. Ton osobisty i ton obywatelski w literaturze romantyzmu i Młodej Polski. Omów na podstawie wybranych tekstów.
24. Różne obrazy i rola sił nadprzyrodzonych w literaturze. Omów problem na wybranych przykładach.
25. Sprawy osobiste i sprawy publiczne w listach romantycznych. Omów

- na przykładzie wybranych twórców.
26. Mit artysty w dramacie młodopolskim. Omów problem zawarty w temacie.
 27. Przedstaw poetycką fascynacją codziennością w twórczości trzech wybranych poetów XX wieku.
 28. Arkadie i utopie - literackie krainy szczęścia w utworach różnych epok. Przedstaw sposoby ich kreowania, funkcje i znaczenie.
 29. Conrad i Camus - dwie propozycje moralne bliskie czy przeciwne? Rozważ problem, odwołując się do wybranych dzieł obu autorów.
 30. Natura jako przedmiot opisu i jako bohater w wybranych utworach różnych epok. Przedstaw temat, wskazując odpowiednie przykłady.
 31. Etos rycerski w ujęciu poważnym i prześmiewczym w tekstach literatury różnych epok. Omów temat, wykorzystując odpowiednie przykłady.
 32. Rola sztuki i artysty w świetle publicystycznych i poetyckich manifestów różnych epok. Przedstaw na wybranych przykładach.
 33. Socrealizm jako sposób prezentowania rzeczywistości w literaturze lat pięćdziesiątych. Omów na wybranych przykładach.
 34. Przedstaw funkcjonowanie motywu wesela w tekstach literackich różnych epok (na wybranych przykładach).
 35. Literackie wizerunki przyjaźni i przyjaźni. Omów na wybranych przykładach.
 36. Motywy franciszkańskie i sposób ich wykorzystania w polskiej poezji. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych przykładów.
 37. Młodzi gniewni wśród twórców i bohaterów literackich. Zaprezentuj swoje przemyślenia na temat przyczyn i sensu ich buntu i ofiary.
 38. Archetyp Don Kichota w wybranych dziełach literatury polskiej i obcej.
 39. Powstaniec, organicznik, dekadent - twoja ocena różnych postaw wykreowanych przez literaturę XIX wieku.
 40. Bohater literacki jako alter ego twórcy dzieła. Przedstaw na wybranych przykładach.
 41. Egzystencjaliści - filozofowie i pisarze. Na wybranych przykładach literackich przedstaw ich sposób widzenia świata i człowieka.
 42. Obląkani i szaleni jako bohaterowie utworów literackich. Przedstaw różne kreacje bohaterów.
 43. Odwzorowania świata, prowokacja, eksperyment artystyczny. Przedstaw swoje refleksje na temat najnowszej literatury polskiej.
 44. Literatura polska wobec odzyskania niepodległości, rewolucji i zagadnień społecznych. Rozważ problem na podstawie wybranych dzieł literackich.
 45. Poezja jako ludzka nieśmiertelność - przeanalizuj problem, odwołując się do wybranych dzieł literackich.
 46. Modlitwa jako rozmowa z Bogiem. Omów na wybranych przykładach.
 47. Zło jako podstawowe doświadczenie ludzkiej egzystencji. Omów na wybranych przykładach.
 48. Miłość jako najważniejsze przykazanie etyki chrześcijańskiej. Przedstaw problem, wykorzystując odpowiednie przykłady.
 49. Różne koncepcje świętości w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
 50. Między baśnią, utopią a koszmarem - wizje innej rzeczywistości w prozie fantastycznej i filmie. Omów na wybranych przykładach.
 51. Kobieta - anioł, kobieta - demon jako źródło inspiracji w literaturze. Rozważ problem na wybranych przykładach.
 52. Zjawy, wiedźmy, wizje, sny...Określ, jaką funkcje pełnią w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
 53. Scharakteryzuj i oceń na wybranych przykładach, jaką rolę w społeczeństwie

- wyznaczyli inteligencji twórcy wybranych utworów literackich różnych epok.
54. Od Krasickiego do Młynarskiego. Polska literatura satyryczna w walce z wadami Polaków. Omów temat, odwołując się do utworów różnych twórców.
 55. Motto, tytuł, ostatnia scena jako klucz do interpretacji dzieła. Przedstaw na wybranych przykładach.
 56. Wskaż i omów na wybranych przykładach literackich związki między *literatura* i polityką.
 57. Świat ludowych wierzeń i wartości oraz jego rola w literaturze. Omów na przykładach wybranych tekstów literackich.
 58. Miasto - synonim cywilizacji i postępu, czy obszar zepsucia i degeneracji? Rozważ na przykładzie wybranych tekstów literackich.
 59. Postać władcy w literaturze - przedstaw wizerunki tych postaci w różnych epokach literackich, wskaż przemiany i określ ich przyczyny.
 60. Jak „rodzą się” zbrodniarze? Na podstawie wybranych lektur wykaż, że literatura jest źródłem wiedzy o wpływie różnych czynników na degenerację jednostki.
 61. Marzyciele i ich dramat niespełnienia. Omów problem na podstawie wybranych utworów literatury polskiej i obcej.
 62. Literatura faktu - tylko informacja czy już sztuka? Przedstaw problem na podstawie wybranych utworów.
 63. Czy człowiek jest istotą, w której mocniejszy jest pierwiastek ducha, czy siła biologicznych instynktów?
 64. Kreacja bohatera dramatu romantycznego i bohatera dramatu współczesnego. Dokonaj analizy porównawczej na wybranych przykładach
 65. Motywy szekspirowskie w polskiej literaturze romantycznej i ich funkcja. Przedstaw na wybranych przykładach.
 66. Na wybranych przykładach przedstaw rolę i sposób funkcjonowania tradycji romantycznej w literaturze różnych epok.
 67. Bohater literacki jako świadek i komentator historii. Przedstaw wybrane przykłady wydarzeń historycznych ocenianych przez bohaterów literackich. Omów sposób prezentacji, wartość komentarzy, funkcję ideologiczną.
 68. Nasi „bracia mniejsi” literaturze. Omów różne funkcje zwierząt w wybranych utworach.
 69. „Legenda to skarb i siła, często potężniejsza niż historia, niż rzeczywistość”. Inspirująca rola legendy w dorobku literackim od średniowiecza do współczesności.
 70. Pan i sługa w literaturze. Przedstaw różne sposoby ujęcia tematu, odwołując się do wybranych utworów.
 71. Literatura XX wieku o domu, rodzinie - serio i prześmiewcze Przedstaw temat na podstawie wybranych utworów(np. Dąbrowska, Zapolska, Gombrowicz, Pilch).
 72. Proza kobieca, poezja kobieca - czy można wyróżnić takie kategorie literackie? Odpowiedz, analizując wybrane utwory literackie zapisane przez kobiety.
 73. Uczony władcą świata. Rola nauki, a doświadczenia człowieka. Rozwiń temat odwołując się do wybranych tekstów literackich.
 74. Kolęda polska od Karpińskiego po czasy współczesne. Przedstaw dzieje i rozwój gatunku na podstawie wybranych kolęd.
 75. Antyutopia i parabola jako literackie przetworzenie doświadczeń totalitaryzmu. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przez siebie przykładów literackich (np. powieści T. Konwickiego, A. Camusa, G. Orwella, S. Lema, A. Huxleya).

76. Poezja religijna dzisiaj - zróżnicowanie, sukcesy, porażki. Omów na podstawie twórczości wybranych poetów współczesnych.
77. Literackie portrety matek. Omów na wybranych przykładach.
78. Saga rodzinna jako popularny temat literacki. Porównaj wybrane dzieła, wskazując ich podobieństwa i różnice.
79. Bohaterki polskich utworów romantycznych. Co je łączy, a co dzieli? Omów temat, przywołując wybrane utwory literackie.
80. Komedia A. Fredry a „Pan Tadeusz” A. Mickiewicza: świat przedstawiony, liryzm. Dokonaj analizy porównawczej obu dzieł.

ZWIĄZEK LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

81. „Pan Tadeusz” w opinii współczesnych i w ocenach następnych pokoleń. Przedstaw temat na podstawie wybranych tekstów kultury.
82. Kulinaria w literaturze a programy telewizyjne poświęcone sztuce gotowania. Omów sposoby prezentowania tematu na podstawie konkretnych przykładów.
83. Tradycje rodzinne i świąteczne prezentowane w literaturze, malarstwie i w filmie. Omów na wybranych przykładach.
84. Nastrojowość i tajemniczość romantycznych pejzaży. Odwołaj się do wybranych utworów literackich i obrazów.
85. Topos Nike w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
86. Wojna jako romantyczna legenda, wojna jako porażająca prawda...Zaprezentuj różne spojrzenia na wojnę w wybranych tekstach kultury (literatura, malarstwo, film, piosenka).
87. Poezja śpiewana jako popularyzacja czy deformacja literatury? Omów zagadnienie na podstawie wybranych tekstów.
88. Pejzaż w wierszach Kasprowicza a obrazy impresjonistów. Omów na wybranych przykładach.
89. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw i porównaj sposób prezentacji.
90. Najśłynniejsze adaptacje teatralne i filmowe dzieł Szekspira. Porównaj i oceń.
91. Na wybranych przykładach wykaż, że adaptacja filmowa dzieła literackiego może wzbogacić lub zubożyć jego odbiór.
92. Impresjonizm w malarstwie i utworach literackich epoki Młodej Polski. Omów na wybranych przykładach.
93. Wybrane bohaterki mitów, np. Wenus, Demeter, Atena...jako archetypy funkcjonujące w różnych tekstach kultury. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych tekstów.
94. Doktryna socrealizmu w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
95. Bohater literacki a jego kreacja filmowa lub/i teatralna. Dokonaj porównania, uwzględniając środki wyrazu typowe dla literatury i filmu/teatru.
96. Kabaret jako zjawisko kulturalne XX wieku. Prześledź ewolucję jego formy i funkcji na wybranych przykładach.
97. Porównaj literacką i malarską wizję wsi zaprezentowaną w „Chłopach” W. Reymonta i obrazach J. Chełmońskiego.
98. Mogiły, ruiny, opustoszałe zamki... - znaki przemijania w literaturze i malarstwie XVIII i XIX wieku. Omów funkcjonowanie motywu.
99. Średniowieczna sztuka religijna - omów główne wątki w malarstwie i poezji.
100. Polskie obrzędy ludowe jako inspiracja artystyczna. Omów na wybranych

- przykładach literatury i sztuki.
101. Literatura i film grozy. Dokonaj porównania, wykorzystując wybrane przykłady.
 102. Karykatura jako jeden ze sposobów prezentacji człowieka w różnych tekstach kultury. Omów na wybranych przykładach.
 103. Różne ujęcia motywu apokalipsy w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
 104. Fascynacje tatrzańskie w literaturze i sztuce Młodej Polski. Rozwiń temat, wykorzystując wybrane przykłady.
 105. Powieści polskich pozytywistów i ich adaptacje filmowe. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
 106. Sienkiewiczowska i Hoffmanowska wizja historii. Porównaj adaptację Trylogii z literackim pierwowzorem.
 107. Omów sposoby ujęcia i funkcje motywu lotu Ikarą w wybranych tekstach kultury.
 108. Radosna filozofia wiary św. Franciszka z Asyżu w literaturze i filmie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
 109. Kubizm, formizm, surrealizm w malarstwie i literaturze. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
 110. Powstanie warszawskie i sposób jego ujęcia w literaturze, filmie i fotografii. Zaprezentuj temat na podstawie zebranego materiału.
 111. Dzieło sztuki jako zwierciadła epoki. Uzasadnij, odwołując się do wybranych przykładów z literatury i innych dziedzin sztuki.
 112. Twój region w polskiej geografii życia literackiego i kulturalnego (zjawiska, grupy poetyckie, postaci). Przywołaj wybrane przykłady i uzasadnij wybór.

JĘZYK

1. Perswazyjne funkcje języka. Omów problem, odnosząc się do języka reklam.
2. Język prasy. Omów różne odmiany stylu publicystycznego, powołując się na konkretne przykłady.
3. Frazeologia mitologiczna i biblijna żywa do dziś. Omów na wybranych przykładach.
4. Dokonując analizy tekstu disco polo, spróbuj zdefiniować pojęcie kiczu językowego.
5. Jak mówią bohaterowie powieści historycznych? Zanalizuj procesy archaizacyjne w wybranych dziełach.
6. Opisz dwie wybrane postaci literackie, których język wskazuje na ich przynależność środowiskową. Wskaż środki językowe, jakie wykorzystuje autor dla podkreślenia związku postaci ze środowiskiem.
7. Związki frazeologiczne i ich wpływ na kształtowanie współczesnego języka polskiego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
8. Wypowiedzi polityków. Na podstawie zebranego materiału dokonaj klasyfikacji najczęściej pojawiających się błędów językowych.
9. Rola i sposób tworzenia neologizmów w twórczości Norwida, Tuwima, Leśmiana. Omów na wybranych przykładach.
10. Język w domu, w pracy i w szkole - czy to ten sam język? Zanalizuj przykłady odmian współczesnej polszczyzny.
11. Nowomowa, czyli o język władzy i propagandy w systemie totalitarnym.

- Omów na wybranych przykładach.
12. Szkoła, dom, rozrywka w gwarze uczniowskiej. Omów zjawiska słowotwórcze i dowcip językowy.
 13. Scharakteryzuj na wybranych przykładach słownictwo internetowe. Oceń jego poprawność w kontekście kultury języka.
 14. W kręgu onomastyki - najpopularniejsze imiona ostatnich lat. Omów źródła popularności i znaczenie imion.
 15. Omów przyczyny powstawania, rodzaje i funkcje neologizmów w wybranych tekstach literackich i mowie codziennej.
 16. Wpływ języków obcych na współczesną polszczyznę mówioną. Omów na wybranych przykładach.
 17. Na czym polega specyfika języka *czasopism dla dzieci i młodzieży* na tle ogólnej odmiany języka polskiego.
 18. Etymologia odślania stosunki społeczne, gospodarcze, dawną świadomość...Omów na podstawie zebranego materiału.
 19. Jak mówili nasi przodkowie? Omów zagadnienie, wybierając jeden okres rozwoju języka lub dzieła konkretnego autora.
 20. Przedstaw różne sposoby naśladowanie stylów indywidualnych (pastiche, parodia, trawestacja) oraz omów ich funkcję na wybranych przykładach.
 21. Język jako narzędzie propagandy i demagogii. Przedstaw na podstawie wybranych przykładów z literatury i/lub publicystyki.
 22. Językowe środki wzmocnienia ekspresji wypowiedzi. Scharakteryzuj zjawisko.
 23. Przysłowia, sentencje, maksymy, aforyzmy. Dokonaj ich analizy językowej i określ ich funkcję na wybranych utworach literackich.
 24. Zbadaj funkcje stylizacji biblijnej w wybranych tekstach literackich.
 25. Omów odmiany i funkcje stylizacji środowiskowej na podstawie wybranych przykładów.
 26. Specyfika języka tekstów kabaretowych w warunkach funkcjonowania w Polsce cenzury na przykładzie kabaretów z lat 70 i 80. Omów i oceń to zjawisko.
 27. Wyszukaj przykłady nazwisk znaczących (mówiących) bohaterów literackich różnych epok. Dokonaj ich analizy słowotwórczej, omów funkcje stylistyczne i związek z kreacją bohatera lub ideą utworu.
 28. Wyrazy zapożyczone. Omów elementy wiedzy o minionych wiekach utrwalone w wyrazach i związkach wyrazowych.